

Vastaus kirjalliseen kysymykseen yhden julkisen työeläkeyhtiön perustamisesta yksityiselle työeläkesektorille

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kimmo Kiljusen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 140/2019 vp:

Pitääkö ministeri suomalaisessa eläkejärjestelmässä epäkohtana sitä, että yksityiset yhtiöt hoitavat sosiaaliturvaan kuuluvia lakisääteisiä eläkkeitä, vaikka muissa maissa lakisääteisestä eläketurvasta eivät vastaa yksityiset yhtiöt,

eikö ministeristä ole ongelmallista ja kustannustehotonta, että lakisääteistä eläketurvaa hoitavat useat yhtiöt, muualla maailmassa lakisääteisestä eläketurvasta vastaa vain yksi rahasto,

aiheutuuko ministerin mielestä haittaa siitä, että eläkeyhtiöt ovat huomattavia aktiivisijoittajia ja elinkeinoelämän valtakeskuksia, yleensä maailmalla eläkerahastot sijoittavat passiivisesti indeksirahastoihin, jolla vältetään vääristymiä pääomamarkkinoilla,

aiheuttaako työkyvyttömyyseläkeratkaisujen tekeminen hajautetusti yksityisissä eläkeyhtiöissä ministerin mielestä ongelmia kansalaisten tasapuolisen kohtelun toteutumisessa,

mikä on ministerin kanta lakisääteisen eläkevakuutuksen ratkaisutoiminnan siirtämiseen viranomaisten tehtäväksi,

aikooko ministeri ryhtyä toimiin eläkejärjestelmässä olevien hallinnon päällekkäisyyksien karsimiseksi, tarpeettomista asiakashyvityksistä luopumiseksi ja sijoitusten näennäiskilpailun lopettamiseksi,

vuonna 2016 eläkejärjestelmän hallintokulut olivat 507 miljoonaa euroa ilman eläkeyhtiöiden sijoitustoiminnan kuluja, niin jakaako ministeri käsityksen siitä, että yhden lakisääteisen työeläkevakuutusyhtiön perustaminen yksityiselle työeläkesektorille pienentäisi hallintokuluja,

onko ministeri tietoinen siitä, että eläkerahoja kytketään kyseenalaisin tavoin asiakashankintaan ja

onko ministerin tiedossa, että eläkesäästöjä käytetään muun muassa sponsori- ja yhteistyösopimuksin eläkejärjestelmän ulkopuolella oleviin tarkoituksiin?

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 140/2019 vp

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomessa työntekijän eläkelain mukaisen eläketurvan hajautettu toimeenpano perustuu työnantajalle annettuun mahdollisuuteen valita eläketurvan toimeenpanon malli kolmen vaihtoehdon välillä, joita ovat työeläkevakuutusyhtiö, eläkekassa ja eläkesäätiö. Hajautetulla mallilla voidaan myös ottaa tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon tiettyjen yksityisen sektorin toimialojen erityispiirteet, kuten on tehty esimerkiksi maatalousyrittäjien osalta. Lisäksi julkisen sektorin työntekijöiden eläkkeitä varten on omat eläkelaitoksensa.

Se, kuinka monta eläkelaitosta hoitaa lakisääteisiä eläkkeitä vaihtelee maittain. Hajautetulla toimeenpanolla tavoitellaan riskien hajautusta sekä kilpailun mukanaan tuomia hyötyjä kuten sijoitustuottojen paranemista ja palvelujen kehittymistä. Suomessa reilun 200 miljardin euron eläkevarallisuuden hallinta on hajautettu usean toimijan vastuulle. Tällöin myös päätöksenteko varallisuutta koskevista sijoituspäätöksistä on hajautettu. Hajautuksella rajataan riskejä ja tappioita, joita voi aiheutua päätösvallan keskittymisestä liian suppealle joukolle.

Myös tapa, jolla lakisääteisiä työeläkkeitä hoidetaan, vaihtelee maittain. Olennaisinta ei kuitenkaan ole se, onko eläkkeiden hoitaminen annettu julkisille vai yksityisille eläkelaitoksille, vaan eläketurvan sisältö sekä se, että toimeenpano on järjestetty asianmukaisesti. Kansainvälisessä vertailussa Suomen eläkejärjestelmä katsottiin maailman parhaaksi hallinnon luotettavuuden osalta.

Kansainvälisiä vertailuja tehtäessä on tärkeää ottaa huomioon, että Suomen eläkejärjestelmässä lakisääteinen työeläketurva on poikkeuksellisen kattava. Suomessa lakisääteinen työeläkevakuutus kattaa lähes kaiken ansiotyön, eikä eläkkeen perusteena olevilla ansiolla tai eläkkeen määrällä ole kattoa. Tämän vuoksi ammatillisten lisäeläkkeiden ja vapaaehtoisen eläkesäästämisen merkitys on pieni. Monissa muissa maissa ansiosidonnaiset eläkkeet ovat työnantaja- tai ammattialakohtaisia ammatillisia lisäeläkkeitä, ja lakisääteinen eläketurva kattaa vain vähimmäistasoiset peruseläkkeet. Suomen lakisääteisen eläkehallinnon kulut kattavatkin koko ansioperusteisen työeläkejärjestelmän kulut. Useimmissa muissa maissa lakisääteiset peruseläkkeet ja työhön perustuvat eläkkeet hallinnoidaan erikseen.

Työeläkevakuutus on osa lakisääteistä sosiaalivakuutusta. Työeläkelaitosten tehtäviin kuuluu siten julkisia hallintotehtäviä, ja esimerkiksi eläkepäätöksiä tehdessään työeläkelaitokset käyttävät julkista valtaa. Työeläkejärjestelmän hajautetusta toimeenpanosta huolimatta etuudet määräytyvät kaikille työntekijöille samoin perustein eläkelaitoksesta riippumatta. Eläke-etuuksista ja päätöksentekomenettelystä on säädetty työntekijän eläkelaisissa. Vaikka työeläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja eläkekassat ovat yksityisoikeudellisia yhteisöjä, sovelletaan niiden toiminnassa julkisen hallinnon yleislakeja ja kielilakia siltä osin kuin kyse on julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Myös rikosoikeudellinen virkavastuu tulee sovellettavaksi julkista hallintotehtävää hoidettaessa. Sekä yksityisten eläkelaitosten että viranomaisina toimivien eläkelaitosten antamiin päätöksiin voi hakea muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta ja vakuutus oikeudelta. Työeläkelaitosten päätöksenteko täyttää siten perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset, eikä se näiltä osin eroa viranomaisten päätöksenteosta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 140/2019 vp

Maaailmanlaajuisesti eläkelaitokset sijoittavat eläkevaroja passiivisen sijoittamisen sijaan aktiivisen sijoitusstrategian pohjalta. Näin ne voivat tuoton lisäksi ottaa huomioon muun muassa eettiset ja ympäristönsuojeluun liittyvät näkökulmat. Yksityisen sektorin eläkelaitosten toimintaa, kuten eläkevarojen sijoittamista, valvoo Finanssivalvonta. Sosiaali- ja terveysministeriön arviot lainsäädännön noudattamisesta perustuvatkin Finanssivalvonnan tekemiin valvontahavaintoihin ja niiden pohjalta tehtyihin virallisiin selvityksiin.

Suomen työeläkejärjestelmä on nykyisine rakenteineen todettu kansainvälisissä vertailuissa yhdeksi maailman parhaista.

Helsingissä 9.10.2019

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen